

CONȚINUTUL LEGII APLICABILE CAPACITĂȚII DE FOLOSINȚĂ A PERSOANEI FIZICE

Corneliu VRABIE,
lector universitar, doctor în drept,
Catedra de Drept Privat, Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Resumé : A l'encontre de la capacité d'exercice, la capacité de jouissance a connu comme la notion propre, un développement plus lent. Ce fait a généré les controverses et au niveau du droit international privé. Ainsi, les auteurs ont essayées placer à côté de la capacité d'exercice et la capacité de jouissance comme une composition du contenu de norme conflictuelle relativement au statut personnel.

Un prim aspect ce vizează capacitatea de folosință, cu referire la dreptul internațional privat, derivă din discuțiile purtate în doctrină asupra faptului dacă capacitatea de folosință aparține sau nu dreptului conflictual. Cu alte cuvinte, s-a pus mai întâi problema dacă o normă conflictuală poate avea sau nu ca *obiect*, pe lângă capacitatea de exercițiu, de asemenea și capacitatea de folosință a persoanei fizice[1].

În continuare, ne interesează posibila corelație dintre capacitatea de folosință și condiția juridică a străinului. Dacă există o asemenea corelație, suscită atenție în ce măsură capacitatea de folosință și regimul străinilor se intersectează și care este punctul de delimitare dintre aceste două diviziuni ale dreptului internațional privat.

Referitor la primul aspect, discuțiile par a fi generate de evoluția lentă a capacității de folosință ca noțiune juridică proprie. La etapa instituirii legii naționale în materia statutului personal, capacitatea era înțeleasă în sensul de capacitate de exercițiu. În asemenea situații, evident că capacitatea de exercițiu „epuiza întreg conținutul noțiunii de capacitate civilă” [2] a normei conflictuale atât din Codul civil francez (art.3, alin.3). Autorii francezi au susținut, fără echivoc, că la data punerii în aplicare a Codului civil francez, legiuitorul nu disociase încă noțiunea de capacitate din conținutul normei conflictuale de la art.3, alin.3 [3], cât și din textele celorlalte legislații ce au preluat ca model stipulațiile de drept internațional privat franceze. Doctrina a calificat o asemenea interpretare drept *restrictivă* [4]. Ulterior, interpretarea art. 3, alin. 3 din Codul Napoleon a suferit o redimensionare evidentă. Aceasta s-a datorat faptului că în prima jumătate a secolului al XX-lea, datorită impactului doctrinei germane [5], capacitatea de folosință și-a câștigat în totalitate locul cuvenit și s-a cimentat ireversibil, alături de capacitatea de exercițiu, formând, împreună cu aceasta din urmă, capacitatea

juridică a persoanei fizice. Cu toate acestea, teza tradițională a susținut încă mult timp că dreptul conflictual are ca obiect numai *capacitatea de exercițiu*, iar condiția juridică a străinilor, dimpotrivă, reglementează folosința drepturilor [6]. În această concepție, elaborarea sau interpretarea unei norme conflictuale referitoare la capacitatea de folosință pare a fi lipsită de rațiune. Totuși, evoluția conceptelor din dreptul civil în materia capacității de folosință a avut un impact evident și asupra dreptului conflictual. În această ordine de idei, textul normei conflictuale ce lega capacitatea persoanei de legea națională, a permis interpretului să-i atribuie o semnificație mai largă decât cea inițială. O astfel de interpretare se consideră că este bazată pe concepția *extensivă* asupra capacității civile a persoanei fizice [4, p. 676]. În realitate, s-a căutat de a se extinde conținutul normei conflictuale (deja consfințită în materia statutului personal) și la capacitatea de folosință. În fond, situația a condus la generalizarea prevederilor conflictuale în materia statutului personal, legea națională fiind considerată *lex causae* pentru starea, familia, capacitatea de exercițiu și cea de folosință a persoanei fizice.

Etapă ce urmează, impune configurarea limitelor în care acționează legea națională în domeniul capacității de folosință. Această etapă necesită concursul dreptului substanțial. Știința dreptului civil va califica instituția capacității de folosință, adică va circumscrie înțelesul juridic al conceptului dat. În acest sens, doctrina relatează o unanimitate de opinii. Majoritatea autorilor de drept civil [7, 8, 9] oferă capacității de folosință o structură tripartită, statuând că putem discuta, în acest sens, despre *începutul*, *conținutul* și *încetarea* capacității de folosință. Interesează, astfel, poziția fiecărui element al capacității de folosință față de posibilitatea generării de către fiecare în parte a unui conflict de legi. În ceea ce privește supunerea începutului și sfârșitului capacității de folosință conflictului de legi, a fost adoptată o poziție afirmativă și sigură. Pe de altă parte, plasarea sub incidența normelor conflictuale a conținutului capacității de folosință a impus o polemizare continuă.

Susceptibilă de interpretări este, după părerea noastră și teza conform căreia capacitatea de folosință este o parte a capacității civile, reprezentând, astfel, aptitudinea persoanei de a avea numai drepturi și obligații civile. În acest sens, doctrina a formulat și alte noțiuni, cum ar fi cea de **capacități de ramură** sau cea de **capacitate juridică** care ar include toate capacitățile de ramură. Mai mult ca atât, terminologia doctrinară a fost preluată și de legiuitor, fiind consacrată legislativ. Astfel, art. 1588 Cod civil al Republicii Moldova prevede următoarele: „În materie de **capacitate juridică (s.n.)**, cetățenilor străini și apatrizilor în Republica Moldova li se acordă **regim național (s.n.)**, cu excepția cazurilor prevăzute de Constituție, de alte legi ale Republicii Moldova sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte”. Nu sesizăm însă o distincție esențială dintre conținutul oferit de acest text de lege și de conținutul textului de la alin.1 al art. 19 din Constituția Moldovei (întitulat **Statutul juridic al cetățenilor**

străini și al apatrizilor) care prevede că „cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege”. Cu alte cuvinte, **capacitatea juridică** a străinilor s-ar identifica, după cum reiese, cu **regimul juridic** acordat acestora în calitate de străini, adică va reprezenta volumul lor de drepturi și obligații conferit de legea forului. Generalizând, *capacitatea juridică* a persoanei fizice ar constitui totalitatea drepturilor și obligațiilor pe care le are persoana la un anumit moment dat, conferită de dreptul obiectiv în vigoare. Textul de la art.19, alin.1 Cod civil al R. Moldova ne oferă următorul conținut: „Capacitatea de a avea drepturi și obligații civile (capacitatea de folosință) se recunoaște în egală măsură tuturor persoanelor fizice”. Prin urmare, capacitatea civilă, în înțelesul art. 18, alin.1 Cod civil moldovenesc, ar constitui acea parte a **capacității juridice** prevăzută la art. 1588 Cod civil care s-ar referi numai la drepturile civile ale străinului.

În doctrina franceză, capacitatea de folosință și capacitatea de exercițiu sunt prezentate ca fiind părțile ce compun **capacitatea juridică a persoanelor fizice**. Astfel, H. Capitant oferă următoarea definiție: «La **capacité juridique (s.n.)** peut être définie: *l’aptitude à acquérir des droits et à les exercer*. Cette définition montre qu’il y a degrés dans la capacité: 1° *La capacité de jouissance* ou l’aptitude à devenir titulaire des droits civils; 2° *La capacité d’exercice*, ou le pouvoir de mettre ces droits en valeur et de les transmettre à des tiers» [10]. Din definiție se observă cu ușurință ca părțile componente ale **capacității juridice** sunt *capacitatea de folosință* și *capacitatea de exercițiu* și nu capacitatea civilă, capacitatea din dreptul familiei, din dreptul muncii etc. Pe de altă parte, Codul civil italian, referindu-se la capacitatea de folosință, în înțelesul polemicii pe care o purtăm, folosește termenul de **capacitate juridică**, capacitate care apare din momentul nașterii persoanei sau din momentul concepției. Art.1, alin.1 din Codul civil italian prevede următoarele: „La capacità **giuridica (s.n.)** si acquista dal momento della nascita”. Reieșind din cele enunțate, argumentele ce ne-ar justifica să scindăm noțiunea de capacitate a persoanei fizice în capacitatea juridică, cea civilă etc. nu ni se par destul de fondate. Dimpotrivă, aceste noțiuni par a fi sinonime, referindu-se la personalitatea juridică a ființei umane ce îi conferă acesteia aptitudinea de a avea drepturi și de a beneficia de acestea, de a fi supusă unor obligații, de a le și asuma, precum de a avea posibilitatea să-și execute obligațiile asumate.

În ceea ce privește schițarea a unui anumit conținut pentru capacitatea de folosință a străinului, și referitor la tangența acestui conținut cu dreptul conflictual, în doctrină s-au conturat câteva puncte de vedere. Inițial, s-a considerat că, în general, capacitatea de folosință *interesează condiția juridică a străinului*, iar conflictului de legii fiind-i supusă numai capacitatea de exercițiu [11, 12, 13]. Într-o opinie apropiată (I.P. Filipescu) [14], s-a susținut că în timp ce *începutul și sfârșitul* capacității de folosință se înglobează în dreptul conflictual, *conținutul* acesteia este guvernat de condiția străinilor. Profesorul I.P. Filipescu, totuși, susține

ulterior că „Dacă este vorba de capacitatea de folosință, cu precizările făcute în ce privește începutul și sfârșitul personalității, trebuie avute în vedere cele arătate de regimul juridic al străinului, a cărui capacitate de folosință poate fi privită atât după legea lui națională, cât și după legea statului unde se găsește în calitate de străin” [15] Astfel, Pentru a evita eventualele confuzii, autorii indică să se folosească noțiunea de capacitate de folosință numai când aceasta este cercetată în raport cu legea personală, iar când capacitatea de folosință este privită în opoziție cu legea statutului de reședință a străinului, să se folosească formularea „drepturile și obligațiile acordate străinilor” [15]. Această opinie pare a fi tradițională și pentru dreptul internațional privat rusesc. Majoritatea autorilor ruși [16, 17, 18], atunci când se referă la legea aplicabilă capacității de folosință susțin cu fermitate că dreptul conflictual este interesat numai de problemele legate de apariția și încetarea personalității, pe când conținutul capacității de folosință este în totalitate guvernat de legea forului, nefiind altceva decât condiția străinului. Așa și s-ar explica prevederile art.1196 din Codul civil al Federației Ruse care prevede următoarele: «Гражданская правоспособность физического лица определяется его личным законом. При этом иностранные граждане и лица без гражданства пользуются в Российской Федерации гражданской правоспособностью наравне с российскими гражданами, кроме случаев, установленных законом».

Un alt studiu conchide următoarele: „[...] condiția străinilor are ca obiect să accepte și să circumstanțieze capacitatea de folosință *preexistentă* a străinului, în vederea inserării ei în raporturile juridice locale, folosind ca etalon de comparație capacitatea naționalului, pe când dreptul conflictual ne arată legea de care atâră și care definește începutul, conținutul și sfârșitul capacității *preexistente* a străinului” [1, p.167]. Ca punct de reper în acest sens se ia teza lui H. Batiffol, care, atunci când se întreabă ce rol îi revine condiției juridice a străinului, relatează că aceasta are menirea „de a ști dacă străinul este apt să se folosească de drepturile sale cu același titlu ca naționalul”.

Într-o altă opinie, conținutul capacității de folosință ar cuprinde cumulativ un conținut *pozitiv*, format din drepturile civile ale persoanei și un conținut *negativ*, format din incapacitățile de folosință [4, p. 674]. Astfel, după părerea autorului, conflicte de legi poate genera numai conținutul negativ al capacității de folosință, fiind vorba de niște îngrădiri legate de exercitarea anumitor drepturi, prevăzute de legea națională a străinului. Cu toate că a fost supusă unor critici [1, p. 164-166], această opinie nu a rămas însă izolată, ci a fost dezvoltată de alți autori. În final, în doctrina dreptului internațional privat se susține că conflictul de legi privind capacitatea de folosință apare atunci când legea personală nu recunoaște un drept care este acordat de legea țării unde se găsește străinul [1, p. 220].

Asemenea discuții pot fi purtate numai dacă admitem că în cazul capacității de folosință am putea discuta de existența unui anumit conținut. Referitor la aceasta s-au adus următoarele obiecții: “[...] inventarierea unui asemenea conținut este atât

imposibilă, cât și inutilă. Ca urmare, un demers în această privință este, cel puțin, hazardat și lipsit de orice interes practic” [19]. Capacitatea de folosință fiind o noțiune abstractă, ce se referă, după cum am văzut, la personalitatea juridică a unei persoane, „pare absurd să determini conținutul unei abstracțiuni” [19]. O asemenea încercare de a circumscrie conținutul capacității de folosință o putem înregistra și în unele texte legale, cum ar fi, de exemplu, stipulația art. 10 din Codul civil al Republicii Moldova din 1964. Astfel, art. 10 din acest act normativ abrogat, intitulat **Conținutul capacității de folosință a cetățenilor**, prevedea că „În conformitate cu legea, cetățenii pot avea bunuri în proprietate personală, pot avea dreptul de folosință asupra locuințelor și altor bunuri, pot moșteni și testa bunuri, își pot alege ocupația și domiciliul, pot avea drepturi de autor asupra operelor științifice, literare și de artă, asupra descoperirilor, propunerilor de raționalizare, prototipurilor industriale, **precum și alte drepturi (s.n.)** patrimoniale și personale nepatrimoniale.” După cum se arată, o enumerare limitativă a tuturor drepturilor ce *le-ar putea avea* persoana fizică pare a fi imposibilă și nu prezintă nici un interes practic. Altminteri, acest volum de drepturi și obligații se află într-o fluctuație permanentă fie datorită modificării dreptului pozitiv, fie datorită altor împrejurări, cum ar fi cele legate de calitatea profesională a persoanei, calitatea de cetățean sau străin, fie, pentru unele state, chiar de apartenența persoanei la o religie, la o anumită pătură socială sau la o anumită castă familială [20].

Altfel spus, nu putem vorbi despre persoana fizică ca subiect de drepturi și obligații în afara capacității de folosință și nu putem concepe, chiar în ciuda terminologiei folosită de legislație, că această capacitate interesează doar drepturile și obligațiile civile. Pe de altă parte, o referire la capacitatea de folosință nu ar trebui să fie însoțită în mod imperativ de o enumerare a tuturor drepturilor și obligațiilor ce le are, le-a avut sau le va avea persoana, sub pretextul de a configura conținutul capacității de folosință. Capacitatea de folosință nu reprezintă altceva decât aptitudinea persoanei *de a avea* drepturi și obligații și aceasta indiferent de volumul de drepturi ce i le oferă sau i le poate oferi legea. O apreciere cantitativă a capacității de folosință ar fi, după părerea noastră, lipsită de orice interes în materia dată. În această ordine de idei, acordarea persoanei fizice a *unui anumit număr de drepturi*, nu ne îndreptățește de a susține că persoanei i s-a acordat *capacitatea juridică într-un anumit volum*.

Prin urmare, stabilirea regimului juridic pentru străini nu este altceva decât circumscrierea de către țara forului a volumului de drepturi de care aceștia beneficiază și de obligații de care sunt ținuți. Modalitatea de a dobândi unele drepturi reale și de a le exercita, procedura anevoioasă de valorificare a dreptului la muncă sau îngrădirea dreptului de a opta pentru o anumită funcție, nu au legătură cu capacitatea de folosință a străinului, ci cu regimul acelor drepturi reale, cu regimul raporturilor de muncă ori cu statutul unei anumite funcții. Astfel, prevederile legii care interzic străinilor de a dobândi pe cale contractuală în

proprietate o anumită categorie de bunuri imobile (terenuri arabile sau cele din fondul silvic), nu interesează capacitatea străinilor, ci regimul dreptului de proprietate asupra terenurilor. La fel, legislațiile statelor, chiar dacă consacră dreptul la muncă tuturor persoanelor, indiferent de cetățenie, prevăd, totuși, că străinul își va putea exercita acest drept numai după obținerea unui permis de muncă de la organele de resort. Excepție de la această regulă pot fi cetățenii statelor cu care țara forului a încheiat un tratat, normele căruia scutesc cetățenii statelor părți de această procedură. Țn același timp, străinii nu pot fi desemnați în funcții din cadrul autorităților publice ale statului sau ale autorităților publice locale.

Asupra celor prezentate, în doctrină s-a statuat opinia, conform căreia: „condiția juridică a străinului nu trebuie confundată cu starea și capacitatea acestuia. Astfel, în timp ce condiția juridică a străinului este în mod invariabil și consecvent supusă legii materiale a forului – adică legii statutului pe al cărui teritoriu aceasta se găsește, în calitate de *lex fori* - , starea și capacitatea străinului sunt supuse legii personale a acestuia (*lex personalis*) [21].

În acest context, regimul străinului la care ne-am referit, nu privește însăși persoana și capacitatea ei de folosință, ci se referă la drepturile și obligațiile concrete ale acesteia. Legea română nr. 105/1992, întărește această concluzie prin stipulația art. 2 care menționează că „Străinii sunt asimilați, în condițiile legii, **în drepturi civile (s.n.)** cu cetățenii români în tot ce privește aplicarea dispozițiilor prezentei legi. Asimilarea se aplică și în beneficiul persoanelor juridice străine”. Respectiv, „[...] ceea ce se cheamă regimul străinilor, apatrizilor, refugiaților este în realitate regimul juridic al drepturilor în raport cu calitatea de străin, apatrid ori refugiat al unei persoane” [19, p.128]. „Prin urmare, capacitatea de folosință este unică și egală. Drepturile subiective sunt acelea care diferă prin regimul lor și creează, după caz, aparența unor incapacități ori aparența unor capacități speciale” [19, p.129].

Reiterând, conchidem că capacitatea de folosință interesează dreptul conflictual numai când se pune problema legii aplicabile începutului și încetării capacității de folosință întrucât aceste momente corespund, în totalitate, cu începutul și sfârșitul calității de subiect de drept ale persoanei fizice, adică cu durata personalității sale juridice. Așadar, nu ne interesează dacă conținutul capacității de folosință aparține sau nu conflictului de legi, deoarece această noțiune nici nu aparține capacității de folosință și nu se referă la aceasta, ci reprezintă, așa cum s-a arătat, regimul juridic al drepturilor și obligațiilor unei persoane care raportat la străini formează condiția juridică a străinilor.

Tot în ordinea ideilor de mai sus, un interes aparte în dreptul internațional privat reprezintă regimul așa-numitelor **incapacități de folosință**. S-a relatat că aceste incapacități de folosință sunt incapacitățile ce lipsesc persoana de avea numai anumite drepturi și obligații [22, 23] și constituie *conținutul negativ* al

capacității de folosință. Doctrina a statuat, în mod tradițional, că incapacitățile de folosință sunt supuse conflictului de legi, soluțiile fiind diferite în funcție de calificarea dată fiecărei incapacități în parte [24, 25]. Conflictul de legi, în fond, este generat numai de situația când legea forului nu stabilește într-un anumit domeniu incapacități de folosință, dar acestea sunt prevăzute de legea națională a străinului. Dimpotrivă, dacă un anumit drept nu este recunoscut străinului de legea forului, conflictul de legi este lipsit de obiect, deoarece nici nu se pune problema de a ști după care lege se va exercita acel drept. Am dori să specificăm că incapacitățile interesează conflictul de legi numai atunci când sunt prevăzute expres de legea personală a străinului. În caz contrar, chiar dacă un drept nu este prevăzut de legea personală dar este prevăzut de legea statului de reședință, credem, că străinul va beneficia de acel drept. Astfel, după cum s-a afirmat, străinul poate beneficia uneori de mai multe drepturi în străinătate decât i le-ar oferi statul său de origine [18, p.196]. În același timp, străinul nu va putea invoca acel volum de drepturi ce este consacrat de legea statului său dacă aceste drepturi nu sunt prevăzute în țara forului.

Incapacitățile de folosință au fost împărțite în **incapacități cu caracter de sancțiune și incapacități cu caracter de ocrotire**, iar aceste din urmă, la rândul lor, au fost divizate, în funcție de interesul pe care îl urmăresc, în două mari grupe: *incapacități de folosință absolute* și *incapacități de folosință relative* [26]. Cu toate acestea, s-a precizat că incapacitățile de folosință absolute nu sunt neapărat generatoare de nulitate absolută, la fel cum incapacitățile de folosință relative nu sunt generatoare de nulitate relativă [19, p. 132]. Pentru dreptul internațional privat un interes sporit prezintă și acea categorie de incapacități care sunt categorisite în literatură ca fiind incapacități speciale de folosință *aplicabile doar cu privire la străini*. Referitor la aceste îngrădiri aduse străinului în materia unor anumite drepturi, axate în jurul statutului său de cetățean străin sau de apatrid, considerăm că nu este vorba de incapacități propriu-zise, ci de regimul drepturilor respective ori de regimul unor anumite funcții consacrate de legea forului.

Privitor la **incapacitățile absolute cu caracter de ocrotire** s-a afirmat că acestea sunt și trebuie să fie guvernate de legea națională, lege care le-a dispus în considerarea calităților (particularităților) persoanei față de care operează incapacitatea [26, p.168]. Aceste incapacități au fost considerate absolute deoarece „operează între persoana a cărei capacitate este îngrădită și toate celelalte persoane nedeterminate – **erga omnes**”. Printre aceste incapacități s-au enumerat: incapacitatea minorului mai mic de 16 ani de a dispune prin testament sau donație de bunurile sale (art. 806 Cod civil român); incapacitatea minorului de peste 16 ani de a dispune prin testament mai mult de jumătate din ceea ce ar fi putut dispune dacă ar fi fost major (art. 807 Cod civil român); incapacitatea minorilor de a dispune prin donații; incapacitatea minorului de a face donații și de a garanta obligațiile altuia (art. art. 128 Codul familiei român) ș.a. Se poate lesne observa, că

în aceste cazuri este vorba de liberalități și anume, de liberalitatea de a dispune prin testament sau prin donație. În timp ce legislația altui stat (cum ar fi, de exemplu, cea a Republicii Moldova) nu cunoaște reglementări de acest gen, conflictul de legi este inevitabil în ipoteza în care un cetățean român ar dori să-și exercite un anumit drept în acel stat, drept care este prohibit de legea sa națională.

Spre deosebire de cele absolute, **incapacitățile relative cu caracter de ocrotire** operează numai între persoana a cărei capacitate este îngrădită și o altă persoană determinată [26, p. 169]. Aceste incapacități acționează în materia unor anumite acte concrete cu participarea unor anumiți subiecți. Printre numărul incapacităților relative au fost enumerate următoarele: incapacitatea minorului de a dispune prin testament sau donație în favoarea tutorelui său; incapacitatea persoanelor de a primi legate sau donații din partea celor de care au îngrijit și care au murit din cauza ultimii boli; incapacitatea soților de a încheia între ei anumite contracte, cum ar fi cele de vânzare-cumpărare sau de donație etc. Fiind în mod organic legate de natura efectelor juridice pe care aceste acte ar urma să le producă între persoanele respective, ele vor fi supuse, în principiu, legii aplicabile actului prohibit – *lex successionis* sau *lex contractus*, după caz.

Achiesăm la toate cele specificate în ceea ce privește dreptul aplicabil acestor incapacități. În același timp, ținând cont de unele observații aduse recent în literatura juridică de drept civil, ținem de a face o transpunere a acestor opinii pe tărâmul dreptului internațional privat. Așadar, în doctrină s-au purtat discuții interesante asupra circumscrierii conceptului de îngădire a capacității de folosință. S-a apreciat, argumentat după părerea noastră, că majoritatea acestor incapacități, pe care le-am enunțat mai sus, ar fi într-adevăr niște îngădiri ale capacității, însă, nu îngădiri ale capacității de folosință, ci ale capacității de exercițiu. Prin urmare, acestea au fost denumite ca fiind incapacități speciale de exercițiu. În sprijinul acestei opinii sunt aduse următoarele argumente: „Interpretarea potrivit căreia prohibițiile de a încheia anumite contracte instituie incapacități speciale de folosință, pleacă, după cum se pare, de la concepția potrivit căreia capacitatea de a încheia acte juridice civile este o parte a capacității de folosință. Or, după părerea noastră, numai libertatea (dreptul) de a încheia acte juridice civile este parte a capacității de folosință” [19, p. 130]. Pe de altă parte, „capacitatea de a contracta este parte a capacității de exercițiu, adică parte a aptitudinii persoanei de a-și exercita drepturile și obligațiile prin încheierea de acte juridice și în special prin încheierea de contracte” [19, p. 131]. Astfel, alături de incapacitatea generală de exercițiu de care sunt afectați minorii de până la 14 ani și interzișii judecătorești, cunoaștem și unele incapacități speciale de exercițiu ale celor cărora legea le-a prohibit oarecare contracte. În această ordine de idei, incapacitățile de exercițiu speciale vor fi guvernate fie de legea națională (când operează *erga omnes*), fie, atunci când sunt prevăzute în interesul unor persoane concrete – de legea actului prohibit care poate fi *lex contractus* sau *lex successionis*, după caz.

În celelalte cazuri, când se pun în discuție anumite drepturi recunoscute unei persoane la o oarecare vârstă sau numai când a îmbrățișat o anumită profesie ori a dobândit o calitate specială de care legea condiționează recunoașterea acestor drepturi, nu mai suntem pe tărâmul incapacităților, ci pe tărâmul regimului juridic al acestor drepturi [19, p. 131].

În ceea ce privește *incapacitățile de folosință cu caracter de sancțiune*, cel puțin în cazul sancțiunilor civile, acestea vor fi guvernate de legea națională a persoanei fizice [26, p. 168]. Astfel, incapacitatea generată de sancțiunea civilă de decădere din drepturile părintești este supusă legii naționale a persoanei căreia i s-a aplicat sancțiunea respectivă. Potrivit considerentelor sintetizate de teza în discuție [19, p.132], aceste îngărdiri pot fi calificate ca incapacități de folosință numai în situația când persoanele cărora li s-au aplicat aceste sancțiuni au fost lipsite de unele drepturi pe o perioadă determinată sau nedeterminată de timp.

Din contextul celor relatate până acum, este cert că legea aplicabilă capacității de folosință este o singură lege și, evident că aceasta va fi legea personală. Nici nu poate fi altfel în timp ce această capacitate echivalează cu însuși personalitatea juridică a ființei umane. De altfel, capacitatea de folosință constituind o însușire fundamentală a persoanei, ar fi necorespunzător naturii ei să fie tratată, pe planul dreptului internațional privat, ca un simplu accesoriu al fiecărui raport juridic, fiind supusă legii care guvernează fiecare raport juridic în parte. Fiind unică și indivizibilă, aceasta poate fi guvernată numai de o singură lege, în speță, de legea națională.

Referințe bibliografice:

1. O. Căpățână, În legătură cu norma conflictuală referitoare la capacitatea civilă a persoanei fizice, în CSJ nr.1/1970, p. 163.
2. O. Căpățână, Aplicarea legii naționale capacității de folosință a persoanei fizice, în RRD nr.10/1970, p. 14.
3. Fr. Capotorti, La capacité en droit international privé, en «Recueil des cours de l'Académie de la Haye». III, 1963, p. 180-18.
4. I. Lipovanu, Capacitatea civilă, conținut al legii personale, în CSJ nr.4/1969, pp. 671-676.
5. O. Căpățână, Delimitarea dintre regimul străinilor și dreptul conflictual din punctul de vedere al obiectului de reglementare, în SCJ nr.3/a967, p.349.
6. P. Lerebours-Pigeonnière, Précis de droit international privé, 8° édition, Dalloz, Paris, 1962, p. 21.
7. Gh. Beleiu, Drept civil. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil, Ed. „Șansa”, București, 1992, p. 251.
8. E. Lupan, Drept civil. Persoana fizică, Ed. Lumina Lex, București, 1999, p. 47.

9. Gh. Beleiu, Capacitatea juridică și capacitatea civilă în dreptul român, în „Studii de drept românesc”, nr.2/1990, p. 163-166.
10. H. Capitant, Cours élémentaire de droit civil français, ed. Dalloz, Paris, 1939, p. 28.
11. J.P. Nyboyet, Traité de droit international privé français; 2° édition, vol. II, Paris, 1951, p. 1.
12. H. Batiffol, P. Lagarde, Droit international privé, vol. I, Paris, 1970, p. 180 și urm.
13. Y. Loussouarn, P. Bourel, Droit international privé, Précis, Paris, 1978, p. 751 și urm.
14. I.P. Filipescu, Drept internațional privat, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1964, p. 121.
15. I.P. Filipescu, Drept internațional privat, Editura Actami, 1999, p. 293.
16. Богуславский М. М., Международное частное право, 2-е изд., Междунар. отношения, Москва, 1994, p. 108.
17. В.В. Гаврилов, Международное частное право, Изд. Норма, Москва, 2000, p. 99.
18. Коллектив, Международное частное право, под редакцией Г.К. Дмитриевой, Изд. Проспект, Москва, 2005, p. 197.
19. Ionel Reghini, Șerban Diaconescu, Introducere în dreptul civil, vol. I, Ed. Sfera, Cluj-Napoca, 2004, p. 133.
20. Delphinine Torres, Statutul juridic al femeilor în India, în Buletinul Clinicilor Juridice, nr.3, decembrie 2005 p. 41-43.
21. D.A. Popescu și M. Harosa, Drept internațional privat. Tratat elementar, vol. I, Editura Lumina Lex, p. 23 și urm.
22. Mădălina-Virginia Antonescu, Regimul juridic al străinilor în România. Străinul persoană fizică, Editura All Beck, 2001, pp. 11-13.
23. Fr. Deak, Șt. Cărpenu, Drept civil, Tipografia Universității București, 1983, p. 71 și urm.
24. D.A. Sitaru, Drept internațional privat. Tratat, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 168.
25. Pierre Mayer, Vincent Heuzé, Droit international privé, 8e édition, Montchrestien, 2004, p. 373.
26. D.A.I. Sitaru, Drept internațional privat. Tratat, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 168.